

Teknas innspill til Nasjonal transportplan

Tekna vil framheve tre forhold: betydningen av kompetanse og fagmiljøer for å nå NTP-målene, betydningen av å vedlikeholde infrastrukturen og gjøre den klimatilpasset, og bidraget fra samferdselssektoren til å nå klima- og miljømålene fram mot 2050. Tekna oppfordrer også Stortinget til å vedta en nasjonal transportplan som fungerer som en langsiktig plan hvor oppbygging av kompetanse og andre ressurser kan planlegges godt. Tidligere har målene man planlegger mot vært bevegelige og endret seg i hvert statsbudsjett. Planrammer og -horisonter i NTP som på papiret er rasjonelle og framtidsrettet blir dermed i praksis kortsiktige. Tekna oppfordrer Stortinget til å vedta en plan hvor kompetanse og budsjettmidler kan brukes mer planmessig og oppfylle transportmålene bedre enn i dag.

Opprettholde gode fagmiljøer - forutsetning for politikk og effektiv ressursbruk

Teknas medlemmer representerer den tyngste fagkompetansen i alle transportvirksomhetene. Det må folk med erfaring og fagkompetanse til for å finne de gode konseptene og løsningene og for et godt samspill mellom fag og politikk. Tekna er glad for at fokus i NTP nå er på samordning framfor oppsplitting av ressursene i samferdselssektoren. Dette gir en større faglig integritet og bedre utnyttelse av fagmiljøene.

Tekna viser til våre tidligere innspill i Statsbudsjettet og til regjeringens gjennomgang av organiseringen av vei- og banesektorene som også omtales i NTP. Tekna har pekt på at oppsplittingen av fagmiljøene er vanskelig å sette prislapp på – og at entreprenørene som skal bygge offentlig vei og bane ønsker seg en mer profesjonell bestiller. Det blir dyrt når prosjekter kuttes til beinet, eller planlegges og styres dårlig. Det tar lang tid å bygge opp gode fagmiljøer, og det tar kort tid å rive de ned. I NTP foreslås det færre store prosjekter. Dette har som konsekvens at kompetansemiljøene på både offentlig og privat side bygges ned og at kapasitet svekkes til å styre store prosjekter med god kvalitet og innenfor budsjett i framtiden. Dette er ikke kompetanse som kan slås av og på.

Drift og vedlikehold – får togene til å gå og begrenser forfallet

Tekna er positive til satsingen i NTP på drift, vedlikehold og utbedringer. For 2024 støttet vi regjeringens forslag om å få ned vedlikeholdsetterslepet på vei og bane, men vi gav også tydelige signaler om at kostnadsøkningene innen sektoren var større enn økningen i bevilgninger. Det betyr at også for 2024 vil dagens infrastruktur svekkes. På bane ser vi at regulariteten ikke øker med nye investeringer. Når etterslepet på vedlikehold øker, står fortsatt togene. Med den varslede satsingen i NTP forventer Tekna en også en sterkere finansiering av mindre kapasitetsøkende tiltak med lengre krysningsspor og plattformer,

samt effektpakker. Fortsatt trykk på digitalisering av jernbanen vil også bidra til at togene kan holde ruta og regulariteten gå opp. Større regularitet og kapasitet på dagens infrastruktur vil gi muligheter for store innsparinger i reisetid på fjerntogstrekningene mellom våre største byer og gjøre tog mer konkurransedyktig mot fly og veitransport.

Et våtere, varmere og villere klima gjør det viktigere med drift og vedlikehold enn før. Vi har siden flommen i fjor høst hatt brudd på baneforbindelsen gjennom Gudbrandsdalen. Dette viser hvor sårbar infrastrukturen er og hvor viktig det er at traseer og baner oppgraderes for å tåle dagens og morgendagens nye nedbørsmønster og klima. Vi når ikke NTP-målene med en infrastruktur som ikke tas vare på og som er tilpasset historiske værnnormaler.

Klimamål og naturverdier – bedre planlegging, elektrifisering og utslippsfrie anleggsplasser

Tekna støtter Norges klimamål fram mot 2030 og utviklingen mot et lavutslippssamfunn i 2050. Tekna støtter nye tiltak i NTP for å redusere utslippene fra samferdselssektoren, samtidig som andre transportmål nås. Vi har merket oss Miljødirektoratets nye rapport denne uken som viser at klimamålene ikke vil nås uten flere tiltak på blant annet samferdselsområdet.

Norge er i ferd med å elektrifisere bilparken og på fergesambandene går vi nå for strøm og hydrogen. Det pågår et godt arbeid med utslippsfrie bygge- og anleggsplasser. Tekna støtter dette arbeidet og en politikk hvor materialer som betong får et vesentlig lavere klimafotavtrykk enn i dag. Vi støtter arbeidet med finne løsninger som krever mindre areal og belaster naturen mindre. Regjeringen fokus i NTP på motorveger med lavere fart og med mindre naturinngrep er åpenbart et sparetiltak, men vil også gi positive klimaeffekter. Tekna støtter bruk av verktøy der natur og arealer verdsettes høyere ved utbygging og restaurering av infrastrukturen. Tekna mener at mobilitetsplanlegging på nasjonalt nivå vil være et godt verktøy for realistiske planer for reduserte klimautslipp.

Elektrifisering og digitalisering

Elektrifisering og digitalisering er en utfordring for alle transportvirksomhetene – og viktig for å nå miljømålene. Tilgang til lading og en digitalisert infrastruktur må forseres for alle transportformene. Vi må satse på internasjonale standarder for datadeling, Entur må videreutvikles og midler til ny teknologi og pilotering må beholdes i offentlige utbyggingsprosjekter. Nytteberegninger av fysisk infrastruktur er lett å regne på, mens nytten av digitalisering, instrumentering og datadeling forsvinner i mangel av gode beregningsmetoder. Ny teknologi må inn i langsiktige planer slik at organisasjonen og folk med riktig kompetanse forberedes og kan ta den i bruk. Midler til forskning og kunnskap er avgjørende for å nå transportmålene.

Tekna støtter den framoverlente holdningen til Avinor for å klargjøre også lufthavnene på kortbanenettet for framtidens elektriske fly.